

FINANS
DANMARK

Unge, gæld & opsparing

MARTS 2018

Forord

Gæld og opsparing er en naturlig del af tilværelsen. Vi låner til bolig, bil og forbrug. Vi sparer op til rejser, børn og alderdom. De fleste unge starter voksenlivet med en opsparing, tager lån og grundlægger deres finansielle adfærd i ungdomsårene.

Derfor er der behov for, at unge tidligt lærer at styre deres økonomi, få mest ud af deres sparepenge og optage de rigtige lån. Uden den rette finansielle forståelse kan unge komme i økonomiske vanskeligheder og i værste fald risikere at ende som dårlige betalere.

Lidt færre, men stadig for mange unge låner penge, som de ikke kan betale tilbage, og de registreres derfor som dårlige betalere i RKI. Dette har store konsekvenser for de unge og for vores samfund. Havner de først i RKI, tager det lang tid at komme af med gælden igen, og drømmen om at klare sig selv kan bryde. Dertil kommer, at de unges evne til at bidrage til samfundets vækst og udvikling mindskes, når de ikke har styr på privatøkonomien. Der skal mere fokus på at lære unge finansiell forståelse, så de kan styre deres egne penge – før det går galt.

Danske unge ønsker selvstændighed og flytter hjemmefra allerede i en tidlig alder. Der kan være mange glæder ved at få mere frihed, men det kan også være svært at stå på egne ben. Økonomien kommer ofte bag på de unge. Mange har ikke overblikket og har ikke afstemt udgifter med indkomst og formue. Mange er afhængige af økonomisk støtte fra deres forældre. Opsparing gør en forskel og bruges både til at flytte og betale løbende udgifter, men det er ofte svært for de unge at få råd til at blive ved med at spare yderligere op, når de først er flyttet hjemmefra. Det er vigtigt, at unge er rustet til at kunne klare sig selv, kender til flytteøkonomi, og at de drøfter deres økonomiske beslutninger med venner, familie og fagpersoner - både før, under og efter flytningen.

Indhold

Forord	2
1. Gæld og opsparing blandt unge	5
1.1 Unge har tidligt kontakt med lån og formue.....	6
1.2 Gæld og formue størst i København	7
1.3 Her er hvad de unge låner til	8
1.4 Unge investerer en stor del af deres formue.....	10
2. Unge dårlige betalere	13
2.1 Lidt færre danske unge ender i RKI	14
2.2 Geografiske forskelle i RKI-registreringerne	17
2.3 Televirksomheder registrerer fortsat flest unge i RKI	19
2.4 Unge sidder fast i RKI	21
Særtema	
3. Når unge flytter hjemmefra	24
3.1 Unge flytter ud allerede i de tidlige ungdomsår.....	25
3.2 Ønsket om mere frihed får unge til at flytte hjemmefra	28
3.3 Vasketøj og udgifter overrasker	30
4. Flytteøkonomien	32
4.1 Budgettet og de uforudsete udgifter	32
4.2 Indkomsten rækker ikke altid	35
4.3 Opsparing gør en forskel.....	37
4.4 Forældre giver økonomisk støtte	38
4.5 Opsamling	38

1.

1. Gæld og opsparing blandt unge

De fleste mennesker har på et tidspunkt i deres liv behov for at låne penge. Det kan være lån til at kunne købe drømmeboligen eller til at finansiere bilkøbet, og i de tilfælde, hvor indkomsten rækker til det, giver det god mening at tage et lån. Det er i høj grad i ungdomsårene, at låneadfærden etableres, og det er derfor vigtigt, at unge i en tidlig alder er klædt på til at bevæge sig ud på lånemarkedet. Uden den rette finansielle forståelse kan unge komme til at optage unødige og meget dyre lån,

som de ikke kan betale tilbage og dermed i værste fald komme til at ende som dårlige betalere.

Lige så vigtigt er det, at unge får en tidlig forståelse for at spare op. Opsparing handler i høj grad om sikkerhed og at sætte penge til side til uforudsete udgifter og senere investeringer og større anskaffelser. Mange unge starter voksenlivet med en opsparing – hvad enten det er børneopsparing eller anden opsparing – og det kan være en svær disciplin at holde opsparingen på sporet.

Datagrundlag og afgrænsning

Finans Danmarks analyse af unges gæld og opsparing er baseret på den individbaserede formue- og gældsstatistik fra Danmarks Statistik og fokuserer på unge i alderen 18-29 år. Beløbene er opgjort ultimo året. Selvstændige og personer uden fuld skattepligt i Danmark er udeladt af analysen.

Gældsdata

Data dækker dels over lån med pant i fast ejendom og dels over andre lånetyper. Lån med pant i fast ejendom består bl.a. af kreditforeningsgæld og prioritetsgæld i pengeinstitut mv. og pantebrevsgæld. Gæld til pengeinstitutter mv. omfatter i begrænset omfang også gæld til andre finansieringsfirmaer, og i nogle tilfælde er der ikke tale om pant i fast ejendom, men fx i biler. Andre lån dækker over lån i pengeinstitutter, pensionskasser,

forsikrings- og finansieringsselskaber, statsgaranterede studielån, kontokortgæld, SU-gæld samt lån ydet af kommuner. Gæld til det offentlige i form af restancer for betaling af fx ejendomsskat, daginstitution, bøder osv. indgår ikke i statistikken.

Formuedata

Data omfatter formue i bolig og bil, finansiell formue og pensionsformue. Boligformue består af formue i ejer-, andels- og fritidsbolig. Finansiell formue dækker over indestående i pengeinstitutter, obligationer, aktier m.v., andel i investeringsfonde og pantebreve i depot. Ikke beskattede pensionsordninger indgår med 60 pct. Ikke alle formueposter er afdækket, således indgår unoterede aktier, der ikke ligger i depot, kontantbeholdninger, værdien af indbo, kunst, lystbåde mv. ikke i Danmarks Statistiks opgørelse.

1.1 Unge har tidligt kontakt med lån og formue

Unge i Danmark får første gang mulighed for at tage et lån, når de er 18 år. Det er imidlertid ikke mange unge, som allerede tager et lån, når de er 18 år, og deres gennemsnitlige gæld er da også ret beskedene og udgør blot 2.000 kr. Men allerede, når de unge er 20 år, udgør gælden, hvad der svarer til 13 pct. af deres samlede indkomst, og når de er 24 år udgør lånene mere end halvdelen af indkomsten, jf. figur 1.1. Lånene blandt unge tiltager dermed tidligt.

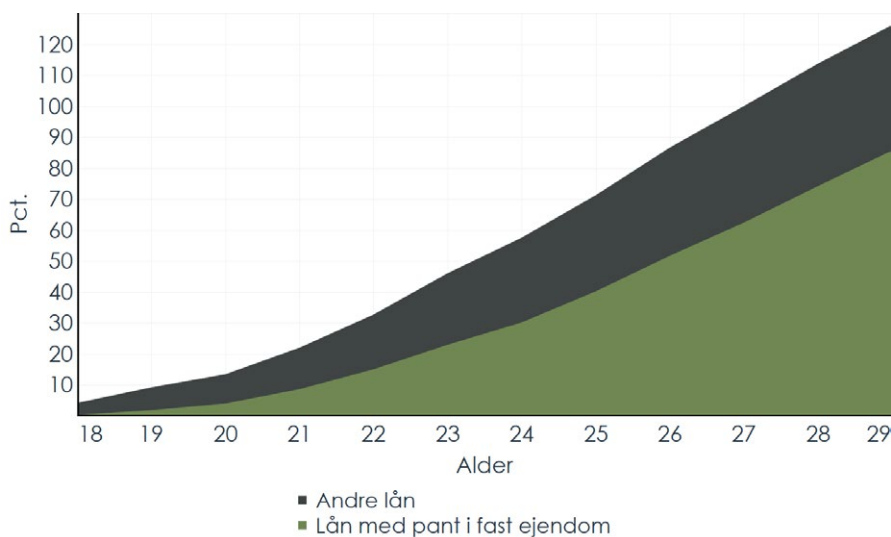
I de tidlige ungdomsår udgør forbrugslån mv., kontokortgæld og SU-gæld den største del af gælden, mens boliglån fylder mere, når de unge kommer op i 20'erne, flytter hjemmefra og begynder at etablere sig.

Unge starter voksenlivet med en formue. Finansiell formue, såsom bankindestående, aktier, obligationer og investeringsbeviser mv., udgør en stor del af opsparringen hos de helt unge – og stadig mindre i takt med, de bliver

ældre. Som 18-årige har unge en finansiell formue, der svarer til 100 pct. af deres samlede indkomst, mens formuen hos 29-årige udgør omtrent 25 pct. af indkomsten, jf. figur 1.2. At den finansielle formue udgør en større del i de tidlige aldre, hænger sandsynligvis sammen med, at en stor gruppe unge har haft en børneopsparing, som de får udbetalt omkring dette tidspunkt.

Boligformuen stiger med alderen, og særligt når unge flytter hjemmefra og ud i egen bolig, tager formuen fart. Således er boligformuen for en 20-årig i gennemsnit, hvad der svarer til 24 pct. af deres samlede indkomst, mens den tilsvarende er 147 pct. af indkomsten for en 29-årig. En stor boligformue er dog ofte modsvaret af en stor boliggæld, og dermed er der langt fra tale om ren friværdi. Pensionsformuen fylder ikke meget i de tidlige ungdomsår, da en stor gruppe unge er i gang med at studere, men i takt med at de unge kommer ud på arbejdsmarkedet, stiger denne del af formuen også.

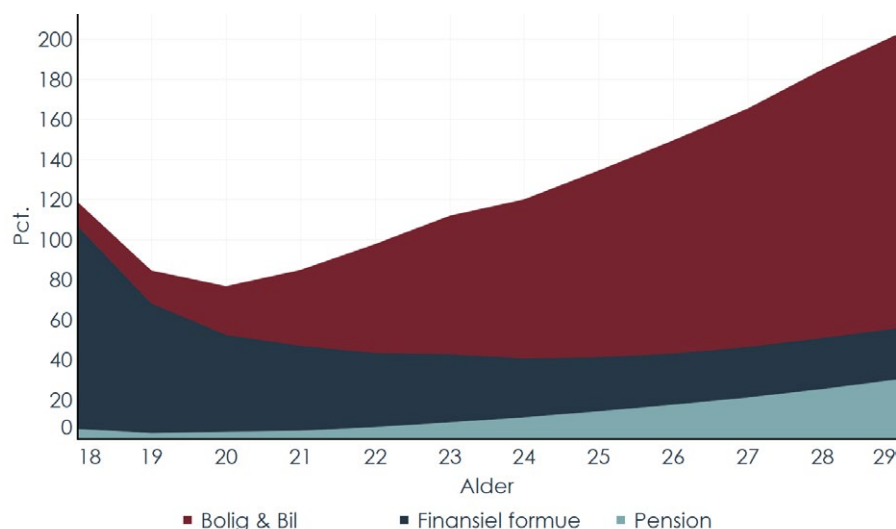
Figur 1.1 Lånene stiger hurtigt

Note: 2016-tal. Figuren viser andelen af gæld ift. personindkomst blandt 18-29 årige. Andre lån dækker over lån i pengeinstitutter, pensionskasser, forsikrings- og finansieringsselskaber, kontokortgæld, SU-gæld samt lån ydet af kommunen.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 1.2 Unge starter voksenlivet med en opsparing

Note: 2016-tal. Figuren viser andelen af formue ift. personindkomst blandt 18-29 årige.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

1.2 Gæld og formue størst i København

Unge i København har en større formue end unge i andre dele af landet. Særligt boligformuen er stor, og det hænger sammen med, at København har en stor koncentration af andelsboliger, og formue i andelsboliger fylder meget. Det er imidlertid ikke ren friværdis, da en del af formuen er modsvaret af andelsboliglån. Unge andelsboligere har generelt en lavere gæld end unge med ejerbolig. Her er det dog værd at bemærke, at andelsboligernes andel af gæld i andelsboligforeningerne ikke er med i opgørelsen. Den finansielle formue er også stor hos unge i København. Ca. 73.000 kr. har de unge

stående i banken eller investeret i aktier, obligationer, investeringsbeviser m.v., jf. figur 1.3. Det er næsten 70 pct. mere end unge på Bornholm har opsparret.

Lånene er store i København. I gennemsnit skylder de unge københavnere 153.000 kr., heraf er lidt mere end halvdelen boliglån, jf. figur 1.4. De københavnske unge optager også mange andre typer lån, herunder forbrugslån, kontokortgæld og SU-gæld. I gennemsnit har de næsten en tredjedel mere i disse låneformer, når man sammenligner med hele gruppen af unge.

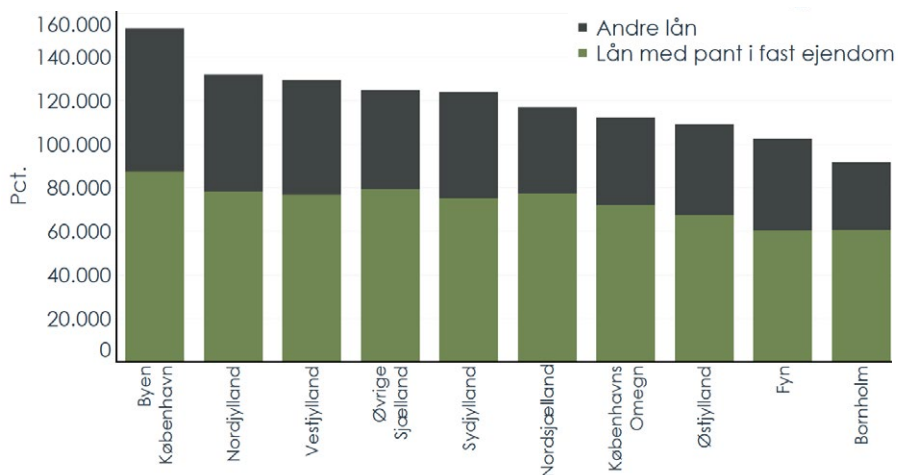
Figur 1.3 Boligformuen er særlig stor i København

Note: 2016-tal. Gennemsnitlig formue blandt 18-29 årige efter formuepost.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 1.4 Gælden også større i København

Note: 2016-tal. Gennemsnitlig gæld blandt 18-29 årige efter gældspost. Andre lån dækker over lån i pengeinstitutter, pensionskasser, forsikrings- og finansieringsselskaber, kontokortgæld, SU-gæld samt lån ydet af kommunen.

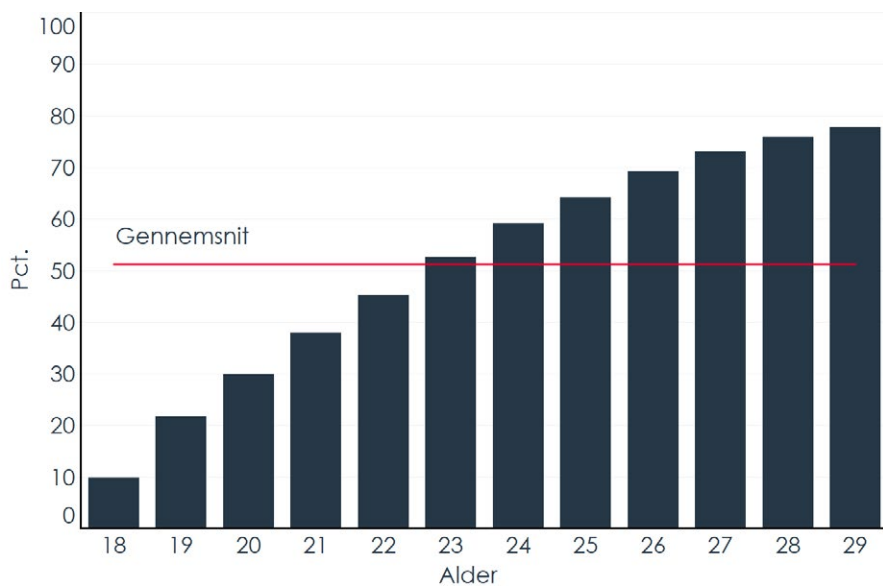
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

1.3 Her er hvad de unge låner til

Halvdelen af alle unge mellem 18 og 29 år har et lån. Andelen af unge med lån stiger med alderen. Blandt 18-årige har hver tiende et lån, mens fire ud af fem 29-årige har lån, jf. figur 1.5. Dermed er det i høj grad i ungdomsårene, at låneadfærden etableres.

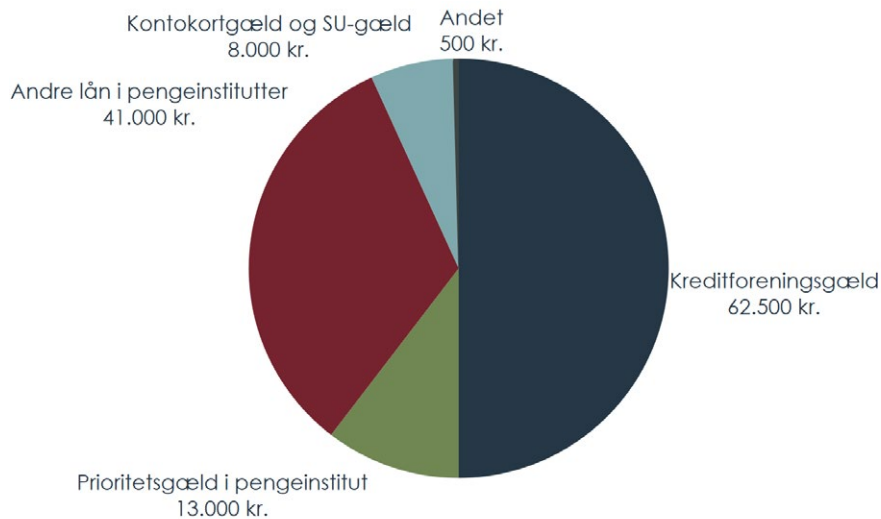
I gennemsnit har de unge lån for ca. 125.000 kr. Lån til bolig udgør 60 pct. af den samlede gæld, og de unge har boliglån for ca. 75.000 kr. Den resterende del er forbrugslån, kontokortlån og studielån, jf. figur 1.6.

Figur 1.5 Hver anden ung har et lån

Note: 2016-tal. Andelen af personer der har optaget gæld fordelt efter alder.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

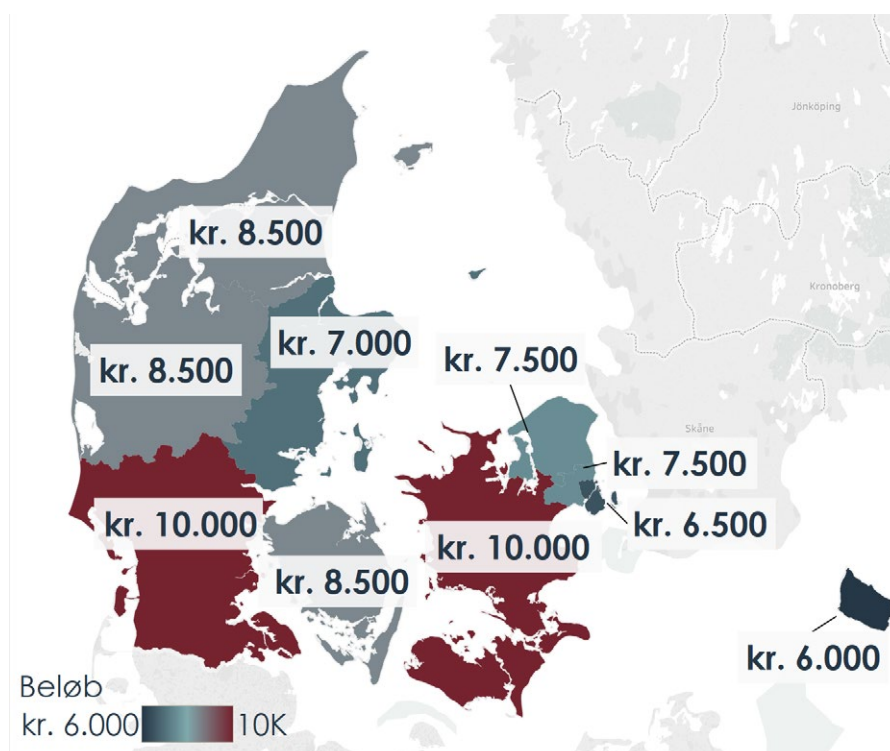
Figur 1.6 Boliglån fylder mest

Note: 2016-tal. Gennemsnitlig gæld blandt 18-29 årige efter gældstype. Kategorien Andet dækker over lån ydet af kommuner og pantebrevsgæld.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Unge i Øst-, Vest- og Sydsjælland samt i Sydjylland optager i særlig grad denne type lån. Her er det knap 30 pct. af de unge, som har kontokort- eller SU-lån, og i

gennemsnit skylder de ca. 10.000 kr., jf. figur 1.7. Opgøres gælden i forhold til indkomsten, er låneandelen også højest i disse dele af landet.

Figur 1.7 Kontokort- og SU-gæld størst på Sjælland og i Sydjylland

Note: 2016-tal. Gennemsnitlig kontokortlån samt studielån blandt 18-29 årige efter geografi.

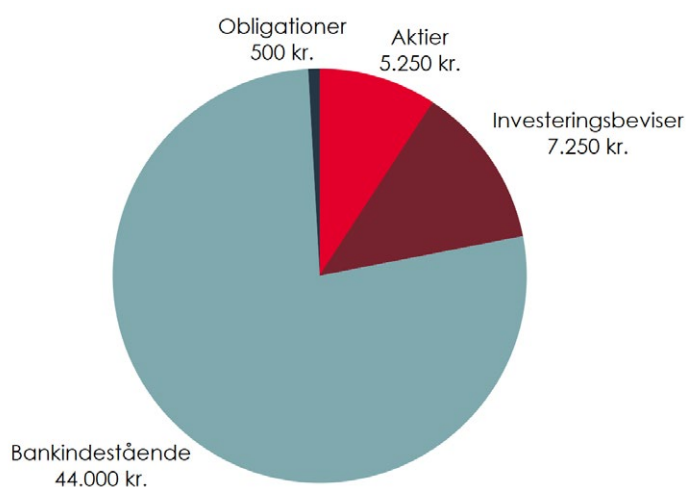
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

1.4 Unge investerer en stor del af deres formue

De fleste unge har en finansiell opsparing, og det gælder både de helt unge og unge oppe i 20'erne. Mens en stor del af opsparingen står på bankkontoen, er der også en del unge, som investerer deres sparepenge. Knap en fjerdedel af formuen er således investeret i enten obligationer, aktier eller investeringsbeviser, jf. figur 1.8.

Der er forskelle i investeringsadfærden på tværs af landet. I Nordjylland har hver femte ung aktier eller investeringsbeviser, og de topper derfor listen med flest deltagere på aktiemarkedet. Til sammenligning er det kun 5 pct. af de unge på Bornholm, som har aktier eller investeringsbeviser, jf. figur 1.9.

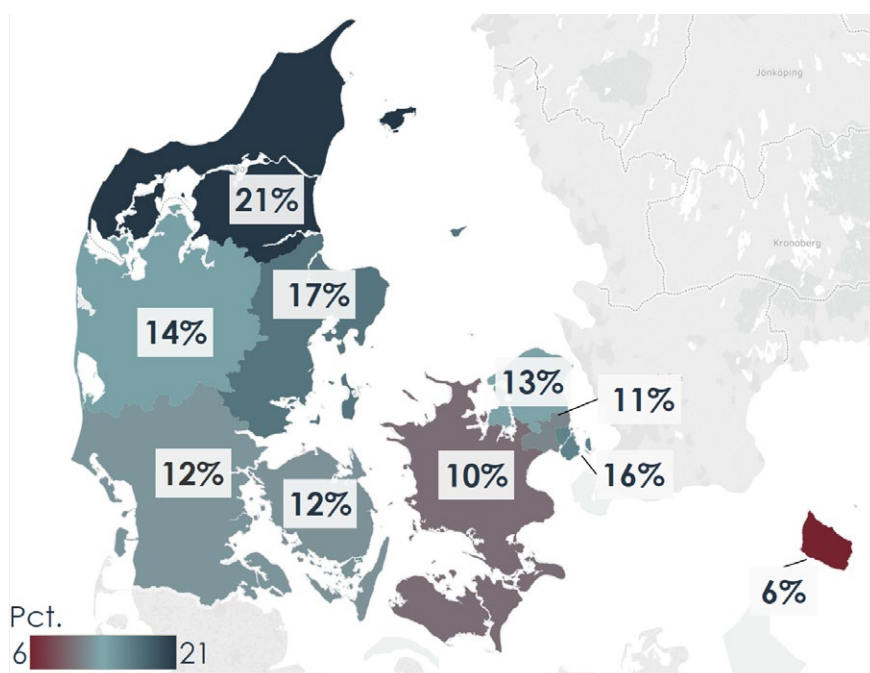
Figur 1.8 Unge investerer ca. en fjerdedel af formuen

Note: 2016-tal. Beløbene angivet er beregnet som et gennemsnit for hele gruppen af unge mellem 18-29 år.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 1.9 Flest unge i Nordjylland har aktier

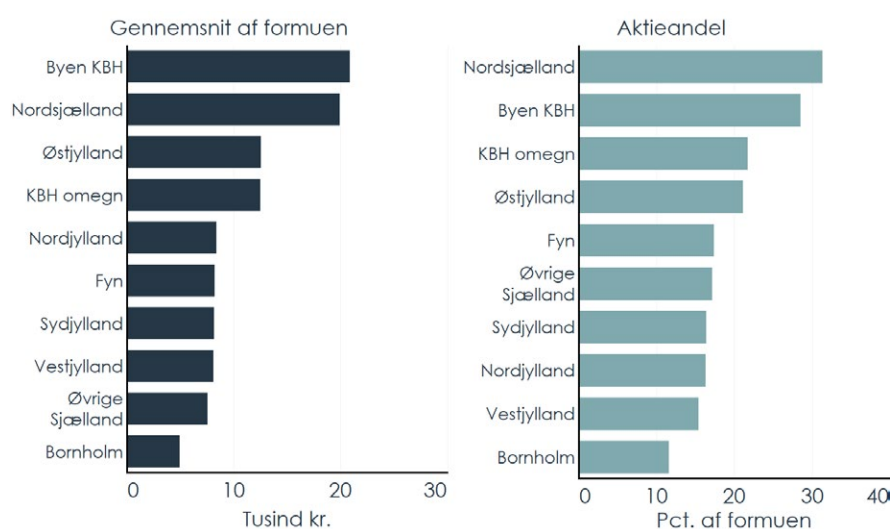
Note: 2016-tal. Andelen af unge, som deltager på aktiemarkedet. Deltagelse på aktiemarkedet defineres ved en positiv aktiebeholdning.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Den samlede formue i aktie- og investeringsbeviser er dog ikke størst i Nordjylland, men derimod i København og Nordsjælland. Her har unge gennemsnitligt ca. 20.000 kr. investeret, jf. figur 1.10. Risikovilligheden er også større i Nordsjælland, når man ser på, hvor stor en andel af den finansielle formue, som unge har valgt at placere i aktier og investeringsbeviser. Således er 31 pct. af formuen - eller ca. en tredjedel - placeret i aktier eller investeringsbeviser. På Bornholm er denne andel på 12 pct.

Investeringslysten er lidt højere blandt unge mænd end kvinder. 16 pct. af mændene har således valgt at placere en del af deres finansielle formue i enten aktier eller investeringsbeviser, mens 13 pct. af kvinderne har gjort det samme. Risikovilligheden er en anelse større hos mænd. De placerer 24 pct. af deres formue i aktier eller investeringsbeviser, mens kvinder tilsvarende investerer 19 pct., jf. figur 1.11.

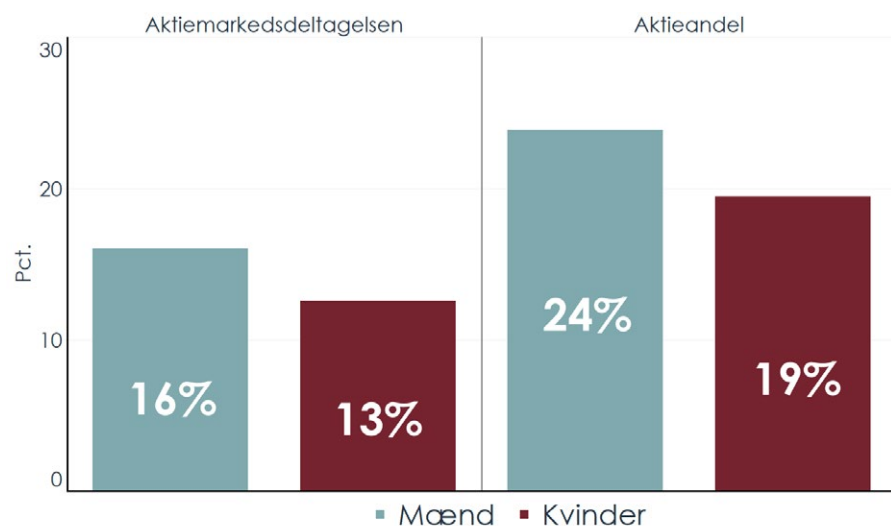
Figur 1.10 Aktieformuen størst i København og Nordsjælland

Note: 2016-tal. Beløbsstørrelserne beregnes som et gennemsnit for gruppen mellem 18-29 år. Aktieandelen beregnes som andelen af aktier eller investeringsbeviser i den finansielle formue.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 1.11 Aktie- og risikovilligheden lidt større blandt unge mænd

Note: 2016-tal. Deltagelse på aktiemarkedet defineres ved en positiv aktiebeholdning. Aktieandelen beregnes som andelen af aktier eller investeringsbeviser i den fri finansielle formue.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

2.

2. Unge dårlige betalere

En registrering i RKI har store konsekvenser både for den enkelte unge og for samfundet. Unge skal ud at stå på egne ben og har måske i særlig grad brug for at kunne låne til at studere, flytte i egen bolig og i det hele taget til at klare en selvstændig tilværelse. Havner de først i RKI, kan det tage lang tid at komme ud af det igen, og drømmen om at klare sig selv kan bryde. Samtidig kan det få konsekvenser for deres evne til at bidrage til samfundets vækst og udvikling. Dermed vil samfundet også

tabe, når de unge ikke har styr på privatøkonomien.

Heldigvis registreres nu lidt færre unge i RKI, men tallene viser, at der stadig er alt, alt for mange, der får status som dårlige betalere. Det understreger, at behovet for at øge unges finansielle forståelse fortsat er stort.

RKI-datagrundlag

Finans Danmarks analyse af unge RKI-registrerede er baseret på data, som er stillet til rådighed af Experian, der ejer Danmarks største skyldnerregister RKI. Datasættet indeholder oplysninger om unge dårlige betalere mellem 18 og 30 år, som har været registreret i RKI i årene 2012-2017.

Unge bliver registreret i RKI, hvis de ikke har betalt deres regninger eller afdraget som aftalt på et lån. Registreringen sker efter tre rykkerskrivelser, hvor der i den sidste rykkerskrivelse bliver sendt advarsel om en indberetning til RKI.

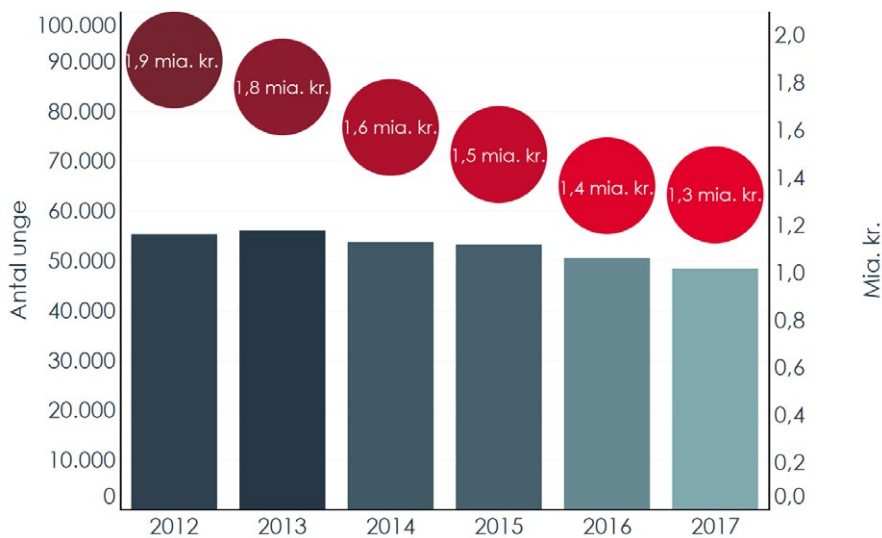

2.1 Lidt færre danske unge ender i RKI

De nyeste tal fra RKI-registeret viser et lille fald i antallet af unge, der er registreret som dårlige betalere. Ved udgangen af 2017 var 48.000 unge mellem 18 og 30 år registreret i gældsregisteret, svarende til næsten 5 pct. af alle unge i aldersgruppen. På samme tid i 2016 var tallet 50.000 unge. Dermed bliver lidt færre unge

anmærket som dårlige betalere – til trods for, at årgangen af unge er større, end den var i 2016. Gælden er tilsvarende på vej ned. Over de seneste seks år er den samlede RKI-gæld blandt unge faldet fra 1,9 mia. kr. til 1,3 mia. kr., jf. figur 2.1.

Figur 2.1 Lidt færre danske unge ender i RKI

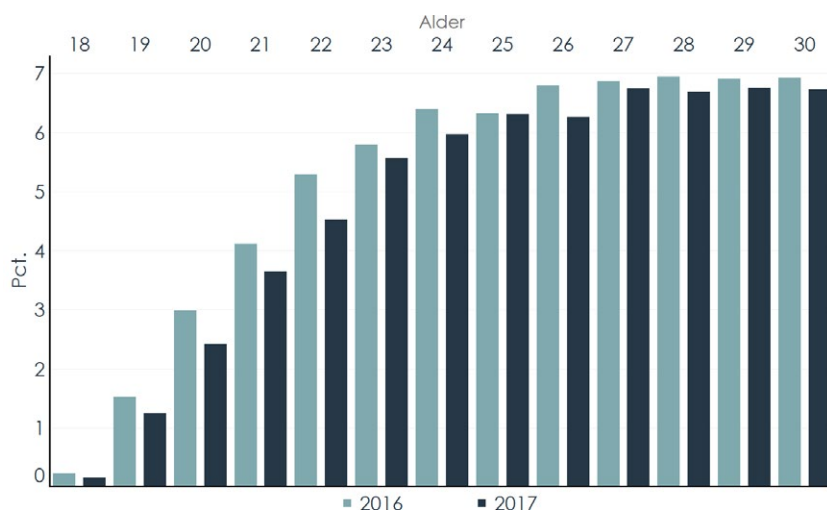
Note: Søjlerne angiver antallet af unge mellem 18-30 år som var registreret i RKI og cirklerne det samlede gældsbeløb.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian.

Det er særligt blandt de helt unge aldersgrupper mellem 18 og 22 år, at andelen af dårlige betalere er faldet over det seneste år, jf. figur 2.2. I alt havde næsten 9.000 unge mellem 18 og 22 år problemer med at betale deres lån tilbage, eller hvad der svarer til 2,5 pct. af alle

unge i aldersgruppen. Gældsproblemerne er større blandt de lidt ældre årgange fra 23 år til 30 år. Her var 39.000 unge registreret i RKI ved udgangen af 2017, svarende til næsten 6,5 pct. af de unge.

Figur 2.2 Særlig positiv udvikling blandt helt unge

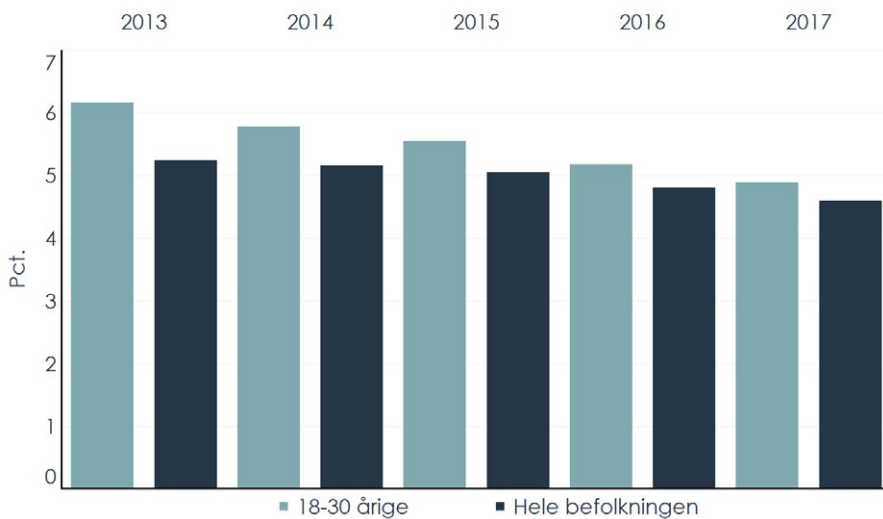
Note: Antal RKI-registrerede personer mellem 18-30 år som andel af alle personer mellem 18-30 år.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian

Det er ikke kun de unge, som er blevet bedre til at betale deres lån tilbage. Antallet af dårlige betalere er generelt faldet i samfundet over de seneste år. Det er positivt, at

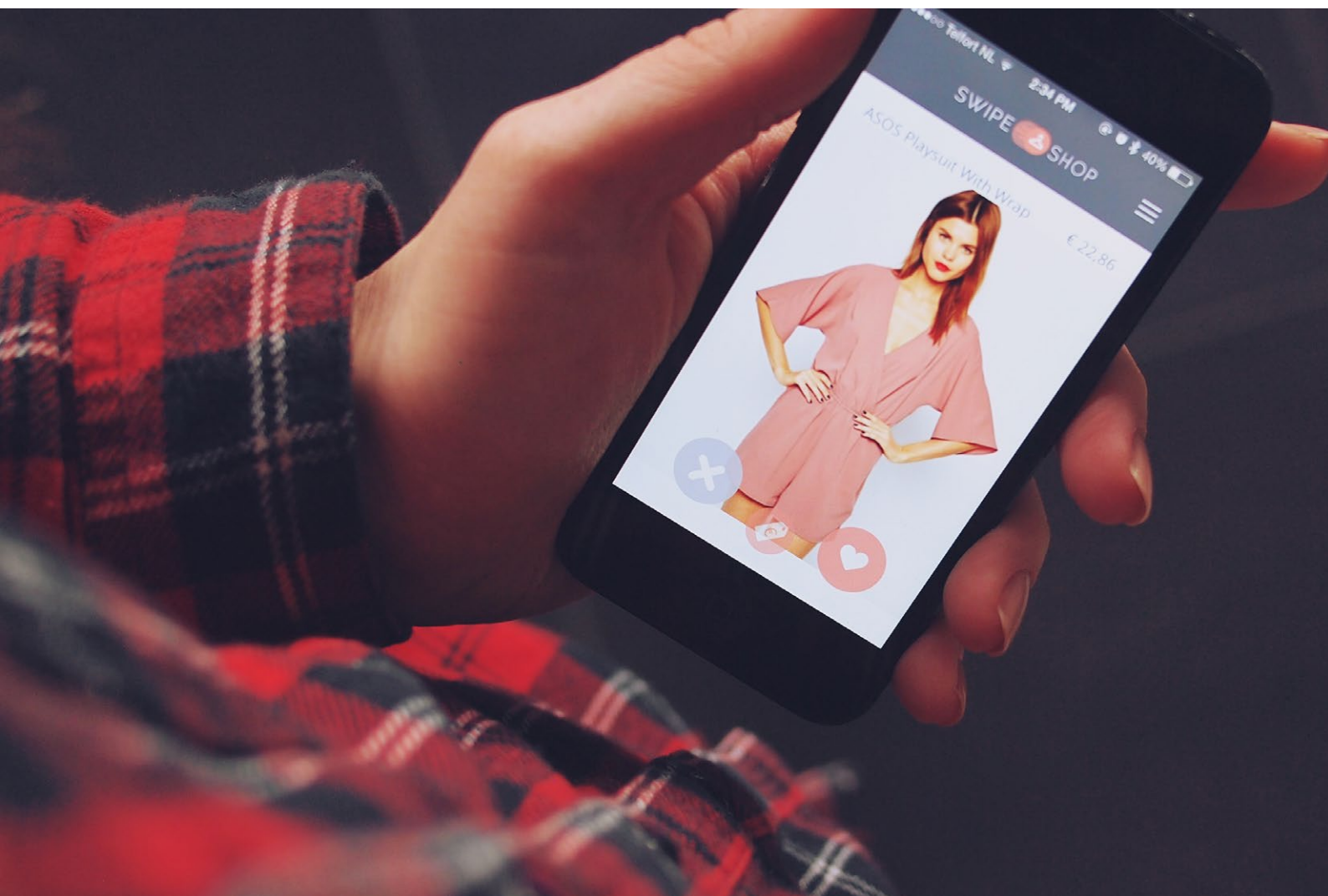
tallet er på vej ned – men selvom færre unge ender i RKI, er gruppen stadig overrepræsenteret sammenlignet med den samlede befolkning, jf. figur 2.3.

Figur 2.3 Unge er fortsat overrepræsenteret i RKI

Note: Antal RKI-registrerede personer som andel af populationen.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

I gennemsnit har unge i RKI ubetalte regninger for 27.500 kr. Regningen stiger med alderen. En 18-årig registreret i RKI har således en gennemsnitlig gæld på 11.000 kr., mens gælden stiger til 36.500 kr. i gennemsnit for en 30-årig i RKI, jf. figur 2.4. At beløbet stiger, hænger sammen med, at unge generelt stifter mere gæld, jo

ældre de bliver. Flere unge flytter hjemmefra og oplever for første gang selv at skulle finansiere deres forbrug og faste udgifter fx til boligen. Det kan byde på flere ubehagelige overraskelser og være svært at håndtere uden den rette finansielle forståelse.

Figur 2.4 RKI-gælden vokser med alderen

Note: 2017-tal. Gennemsnitlig RKI-gæld blandt udvalgte aldersgrupper.

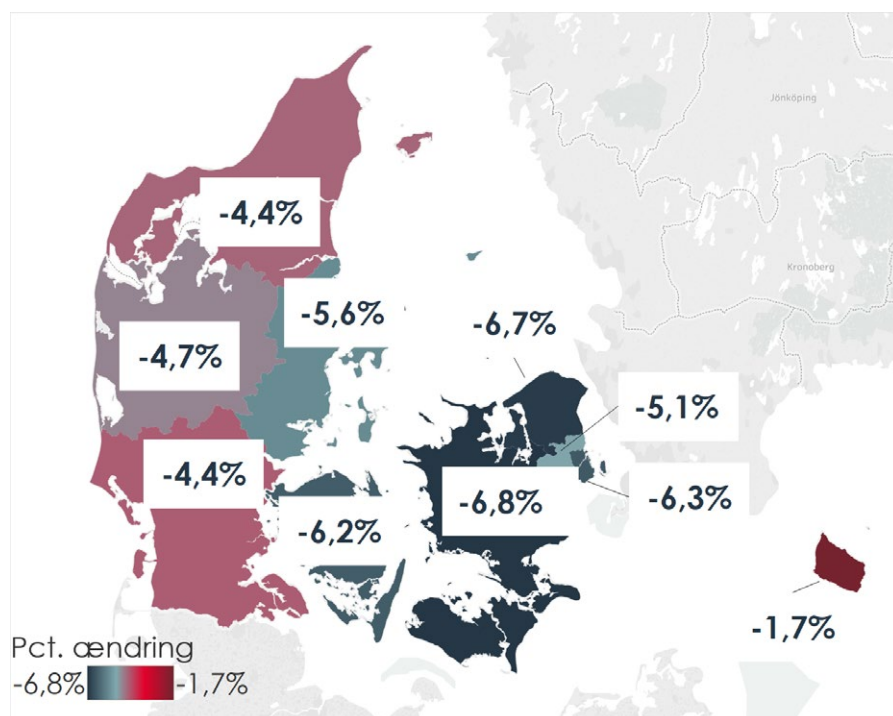
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian

2.2 Geografiske forskelle i RKI-registreringerne

Alle dele af landet har oplevet et fald i antallet af unge dårlige betalere over det seneste år. Størst er faldet på Sjælland – og særligt i de syd- og vestsjællandske områder. Her er andelen af dårlige betalere faldet med

6,8 pct. fra 2016 til 2017, jf. figur 2.5. Det relativt store fald i Syd- og Vestsjælland skal dog ses i lyset af, at andelen af personer i RKI er høj i denne del af landet – også efter faldet.

Figur 2.5 Fald i RKI-registreringer i alle dele af landet

Note: Det procentvise fald fra 2016 til 2017 i andelen af registrerede personer i RKI efter geografi.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian

Gældsproblemerne er størst på Lolland, hvor 15 pct. af alle unge ikke får betalt deres lån tilbage svarende til næsten hver sjette ung, jf. figur 2.6. Samlet set misligholder denne gruppe unge en gæld på knap 20 mio. kr. Også i Guldborgsund Kommune er mange unge havnet i en gælds fælde. Hver tiende ung var således registreret i RKI ved udgangen af 2017 med en samlet gæld på lidt over 27 mio. kr. Den geografiske fordeling af unge i

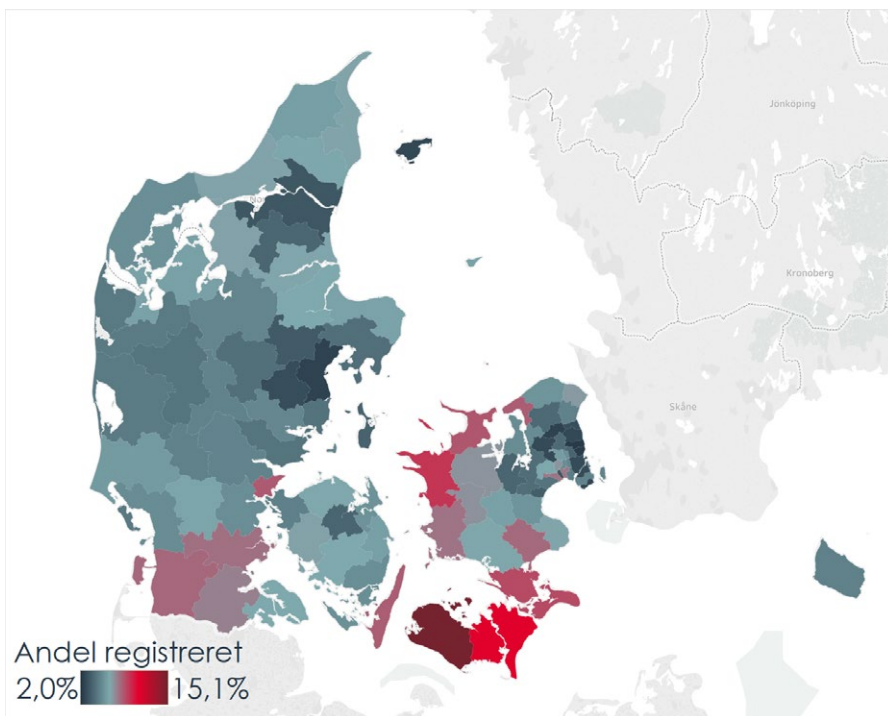
RKI stemmer godt overens med fordelingen blandt hele befolkningen. Det kunne tyde på, at social arv spiller ind, og at den dårlige gældsadfærd er noget, som unge får med hjemmefra.

Frederiksberg Kommune har færrest unge registreret i RKI, og generelt har områderne omkring de større danske byer lave registreringsandele. I Frederiksberg,

Lyngby-Taarbæk og Gentofte Kommune er andelen af unge i RKI på ca. 2 pct. og dermed et godt stykke under landsgennemsnittet på 5 pct. Ikke overraskende bor der flere unge i byområderne, og den samlede misligholdte

gæld er derfor også højere i disse områder. I København alene skylder de unge næsten 128 mio. kr., eller hvad der svarer til i gennemsnit 25.500 kr. pr. ung i RKI.

Figur 2.6 Flest unge i RKI i Vest- og Sydsjælland

Note: 2017-tal. Antal RKI-registrerede personer mellem 18-30 år som andel af alle personer mellem 18-30 år fordelt på kommuner.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian

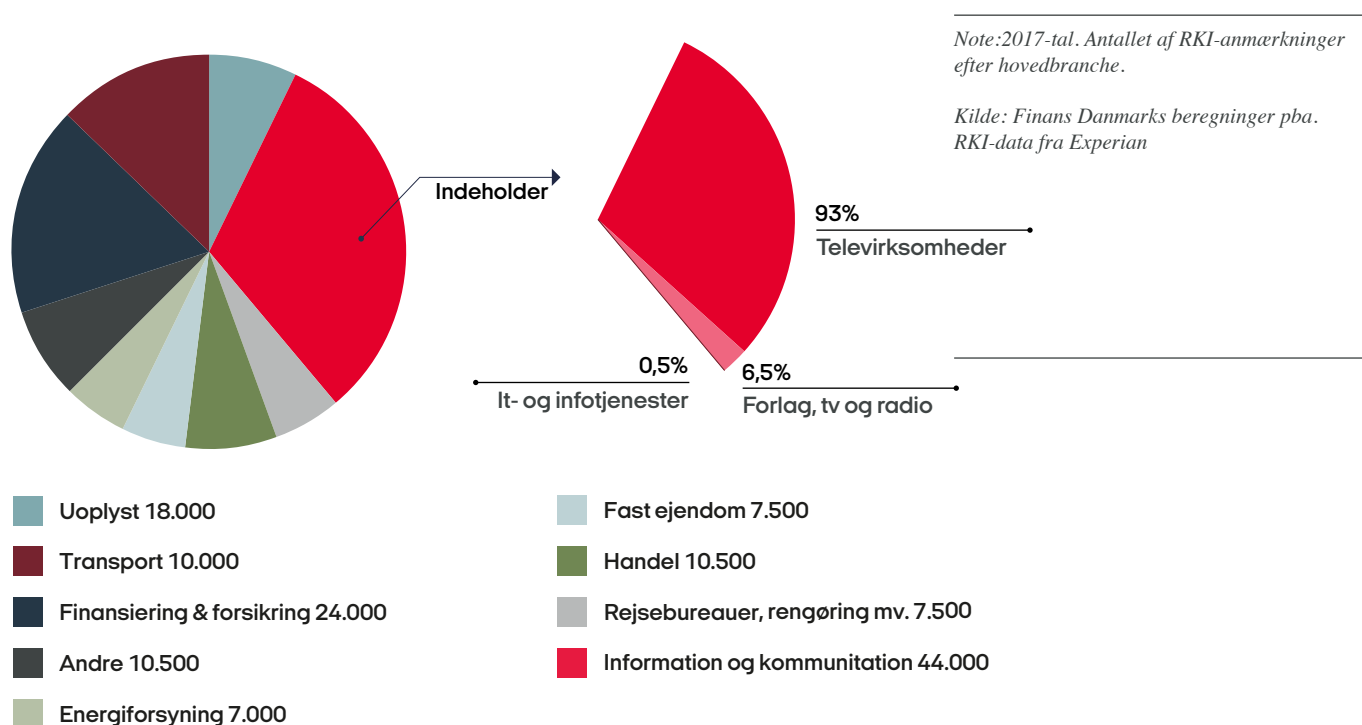

2.3 Televirksomheder registrerer fortsat flest unge i RKI

Næsten 140.000 dårlige betalingsforhold var unge registreret med i RKI i 2017. Hver tredje, eller hvad der svarer til ca. 44.000, var regninger til en informations- eller kommunikationsvirksomhed, jf. figur 2.7. Det er et fald i forhold til i 2016, hvor antallet af anmærkninger var ca. 54.500. På trods af færre RKI-registreringer blandt infor-

mation- og kommunikationsvirksomheder, kendetegner branchen sig stadig for de fleste anmærkninger og registrerer næsten dobbelt så mange som finansiering- og forsikringselskaber.

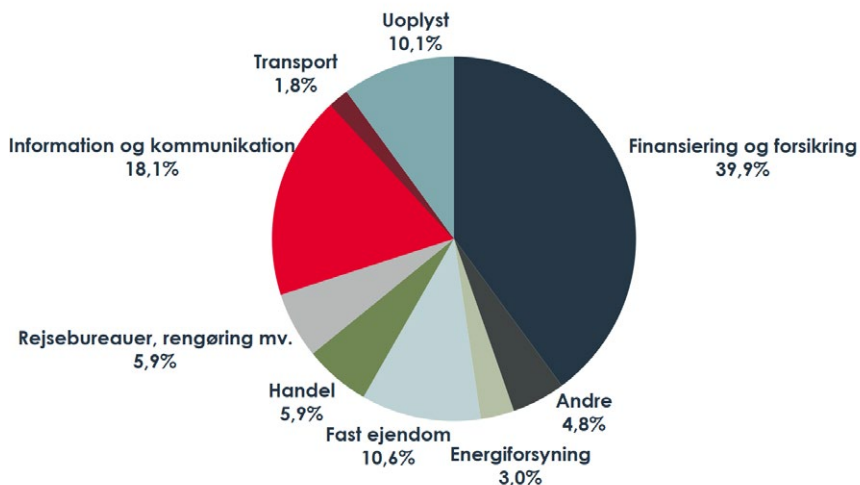
Figur 2.7 Hver tredje RKI-anmærkning er fra en informations- eller kommunikationsvirksomhed

Informations- og kommunikationsbranchen dækker over flere virksomheder, heriblandt telekommunikationsselskaber, forlag, tv og radioselskaber samt virksomheder, som beskæftiger sig med It- og informationstjenester. Det er især til televirksomheder, som bl.a. tilbyder låneordninger til køb af mobiltelefoner o.lign., at unge er dårlige til at få betalt deres lån tilbage. Således er 93 pct. af alle registreringer i 2017 i informations- og kommunikationsbranchen foretaget af en televirksomhed, mens 97 pct. af gælden er registreret her. Dermed tyder det på, at mange unge stadig har svært ved at få betalt deres lån til fx mobiletelefonen eller telefonabonnementet.

Finansierings- og forsikringsbranchen registrerer næstflest unge i RKI. Ca. 24.000 anmærkninger blev indgivet til RKI i 2017, og den samlede RKI-gæld udgjorde lidt mere end en halv mia. kr. Dermed udgør gælden hos finansierings- og forsikringselskaberne knap 40 pct. af den samlede RKI-gæld blandt unge jf. figur 2.8. Det er store summer, men det skal selvfølgelig ses i lyset af, at det samlede udlån er stort i disse selskaber, og derfor udgør den misligholdte gæld stadig kun en mindre andel af lånene.

Figur 2.8 RKI-gælden er stor i finansierings- og forsikringsbranchen

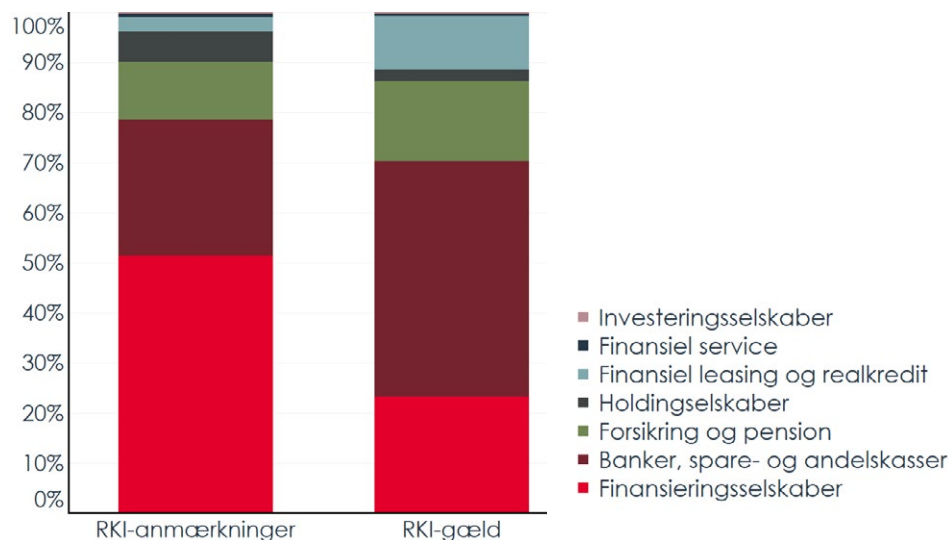
Note: 2017-tal. RKI-gæld i hovedbrancher som en del af den samlede RKI-gæld.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian

Finansierings- og forsikringsbranchen dækker også over en række underbrancher, herunder bl.a. bank, forsikring og pension, finansieringsselskaber, holding- og leasingsselskaber. Hver anden RKI-registrering i finansierings- og forsikringsbranchen er foretaget af andre kredit- og finansieringsselskaber, jf. figur 2.9. Disse selskaber yder forbrugerkredit, herunder bl.a. kviklån, SMS-lån,

kontokortordninger o. lign., hvor det i de fleste tilfælde kan være lettere at låne penge, fordi der ikke foretages samme kreditvurdering som i banken. RKI-gælden er størst til bank, spare- og andelskasser, hvilket hænger sammen med, at disse virksomheder generelt har et større samlet udlån.

Figur 2.9 Hver anden RKI-anmærkning inden for finansbranchen er fra finansieringsselskaber

Note: 2017-tal. Fordelingen af RKI-anmærkninger og gæld i finansierings- og forsikringsbranchen.

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian

2.4 Unge sidder fast i RKI

Halvdelen af de unge registreret i RKI i 2017 var også registreret i 2012, og to ud af tre i 2015. Dermed står unge registreret i RKI i lang tid. Disse unge har også flere betalingsforhold og en større gæld end gennemsnittet. I gennemsnit stod de registreret med 3,5 misligholdte betalingsforhold og en gæld på knap 40.000 kr.

Særligt i region Sjælland sidder unge i RKI i længere tid. Her var 58 pct. af de unge, som var registreret i 2017, også i RKI i 2012, jf. figur 2.10. I Region Hovedstaden var det 46 pct. af de unge. Selvom der er geografiske

forskelle, tegner der sig generelt et billede af, at det er vanskeligt for de unge at slippe ud af gældsspiralen, når først de er havnet der.

For at komme af med anmærkningen som dårlig betaler kræver det, at de unge betaler deres gæld tilbage, og det kan være en god idé at prøve at indgå en tilbagebetalingsaftale med den virksomhed, som de skylder penge.

Figur 2.10 Mange unge, som er i RKI nu, har også været det i tidligere år

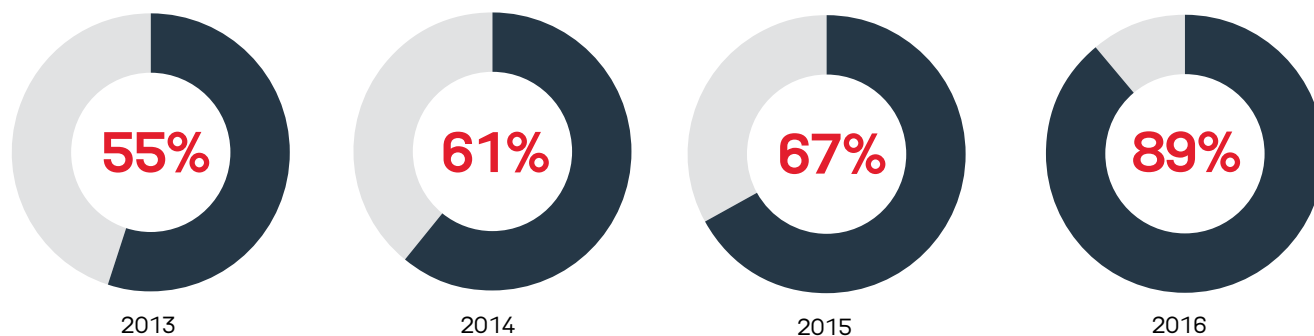

Note: Andelen af 18-30 årige registreret i RKI i det pågældende år, som stadig er i RKI-registret i 2017.

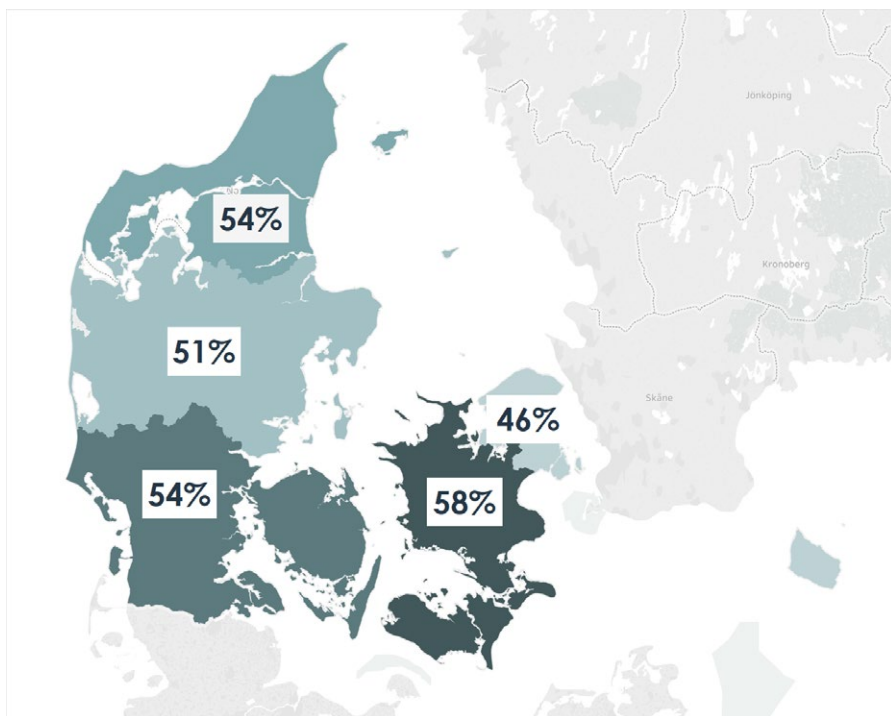
Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian

51%

51% af de personer, som blev registret i 2012, er stadig at finde i RKI registreret i 2017.

Figur 2.11 Unge er lang tid i RKI

Note: Andelen af 18-30 årige registreret i RKI i 2012, som stadig er i RKI-registret i 2017

Kilde: Finans Danmarks beregninger pba. RKI-data fra Experian

3.

Særtema:

3. Når unge flytter hjemmefra

At flytte hjemmefra er en stor livsbegivenhed. Det er første gang, man skal ud og stå på egne ben og prøve kræfter med voksenlivet. Det kan være en svær prøvelse at finde bolig, holde styr på økonomien og få hverdagen til at hænge sammen. For at de unge ikke kommer skævt fra start, er det vigtigt, at unge klædes ordentligt på til at forstå, hvad det vil sige at bo ude og etablere sin egen tilværelse og samtidig lære, hvordan de håndterer deres privatøkonomi, når ønsket om at flytte hjemmefra melder sig. Det handler ikke kun om forudgående

læring, men også om, at de unge ikke står alene med deres økonomiske beslutninger.

I dette særtema er Finans Danmark og Forbrugerrådet Tænk gået sammen om en analyse, der ser nærmere på flytteeadfærden blandt unge, herunder hvornår de unge flytter hjemmefra første gang, hvad der motiverer dem til at flytte ud, og hvilke økonomiske udfordringer de oplever som udeboende.

Spørgeskemaundersøgelse og datagrundlag

Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænk's analyse er dels baseret på den registerbaserede flyttestatistik fra Danmarks Statistik og Eurostat og dels på data fra egen spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført af A&B analyse i perioden 4.-16. januar 2018. Undersøgelsen er baseret på resultater fra 1.070 web-interview med personer i aldersgruppen 18-30 år, og data er vægtet på køn, alder og geografi, således at stikprøven bliver repræsentativ for hele ungebefolkningens sammensætning. Blandt deltagerne i undersøgelsen var 81,6 pct. flyttet hjemmefra svarende til 873 personer. Spørgsmålene er relateret til første gang, unge flytter hjemmefra.

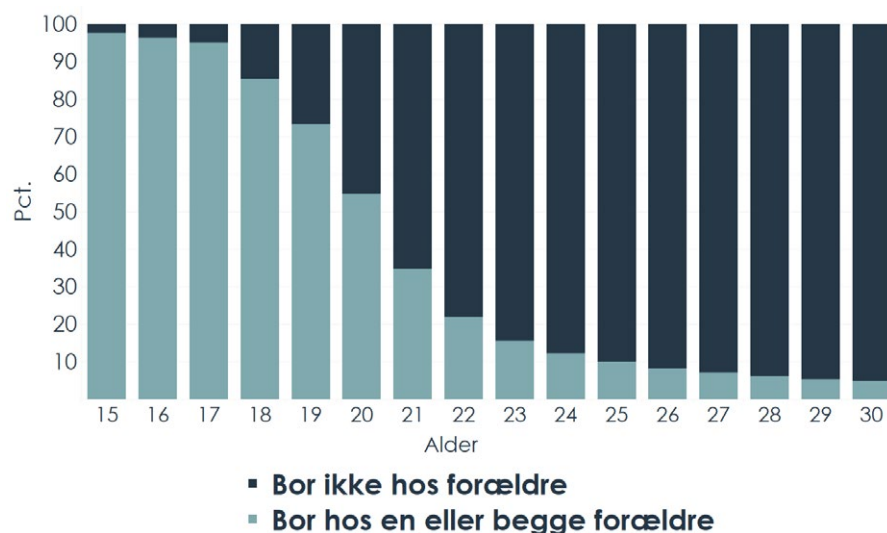

3.1 Unge flytter ud allerede i de tidlige ungdomsår

Mange unge er tidligt ude at stå på egne ben. Når de er 18 år, er hver sjette flyttet hjemmefra. Når de fylder 20 år er det næsten halvdelen, mens fire ud af fem er fløjet fra reden, når de er 22 år, jf. figur 3.1. Kvinder flytter generelt

tidligere hjemmefra. Således er lidt over halvdelen af unge kvinder flyttet hjemmefra, når de er 20 år. Det gælder to ud af fem mænd i samme alder, jf. figur 3.2.

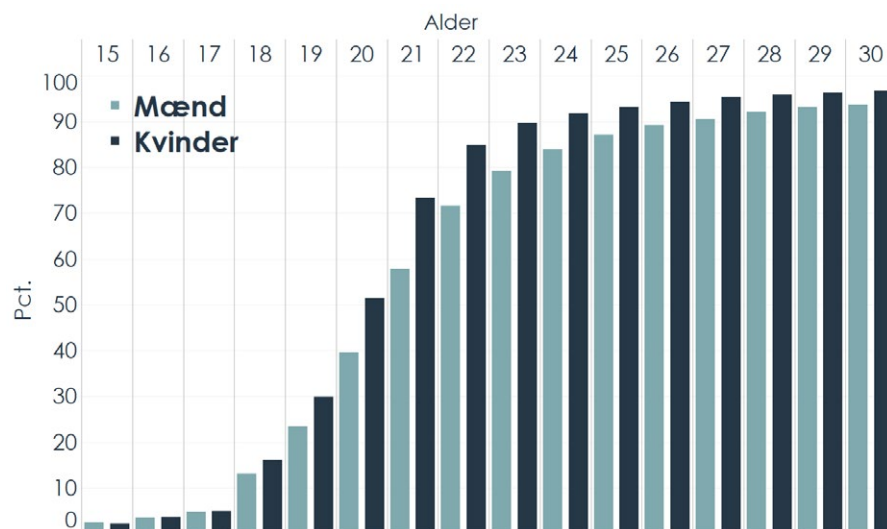
Figur 3.1 Unge flytter hjemmefra ved 20-års alderen

Note: Andelen af unge 15-30 årige, som hhv. bor hos deres forældre og, er flyttet hjemmefra pr. 1. januar 2017.

Kilde: "Befolkningens udvikling 2016" fra Danmarks Statistik og Finans Danmarks egne beregninger.

Figur 3.2 Kvinder flytter først ud

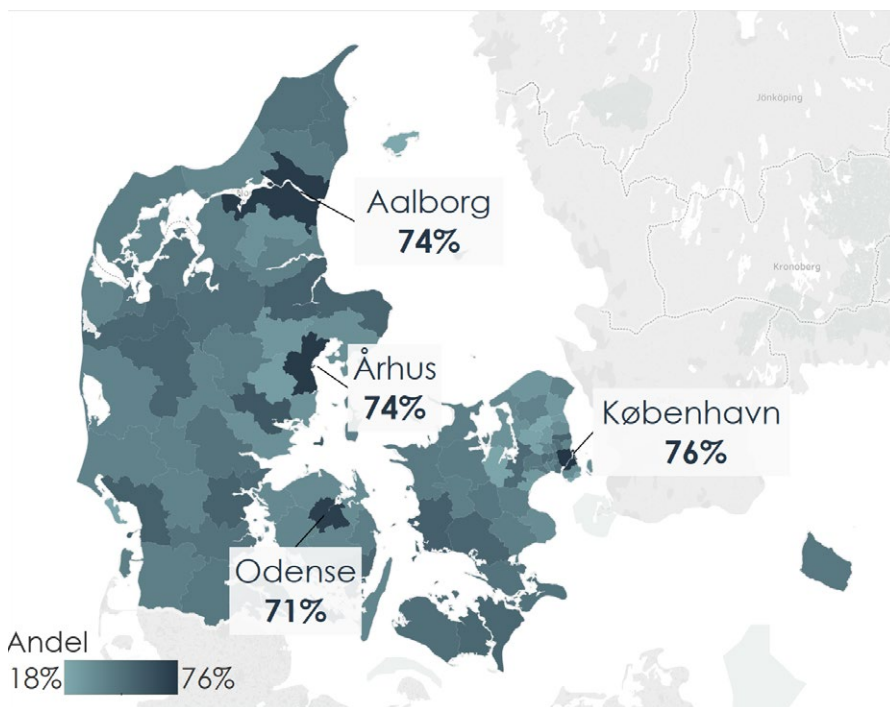
Note: Andelen af unge 15-30 årige kvinder og mænd, som er flyttet hjemmefra pr. 1. januar 2017.

Kilde: "Befolkningens udvikling 2016" fra Danmarks Statistik og Finans Danmarks egne beregninger.

Uddannelse kan være en af grundene til, at unge flytter tidligt hjemmefra. Andelen af unge, der er flyttet hjemmefra,

er således højere i de store studiebyer København, Århus, Ålborg og Odense, jf. figur 3.3.

Figur 3.3 Mange unge bosat i byerne er flyttet hjemmefra

Note: Andelen af unge 15-30 årige, som er flyttet hjemmefra pr. 1. januar 2017.

Kilde: Danmarks Statistik og Finans Danmarks egne beregninger.

Unge i Norden flytter generelt tidligt hjemmefra set i forhold til andre unge i EU. De svenske unge er hurtigst til at flyve fra reden, og flytter i gennemsnit hjemmefra lige efter de er fyldt 20 år, og danske og finske unge følger

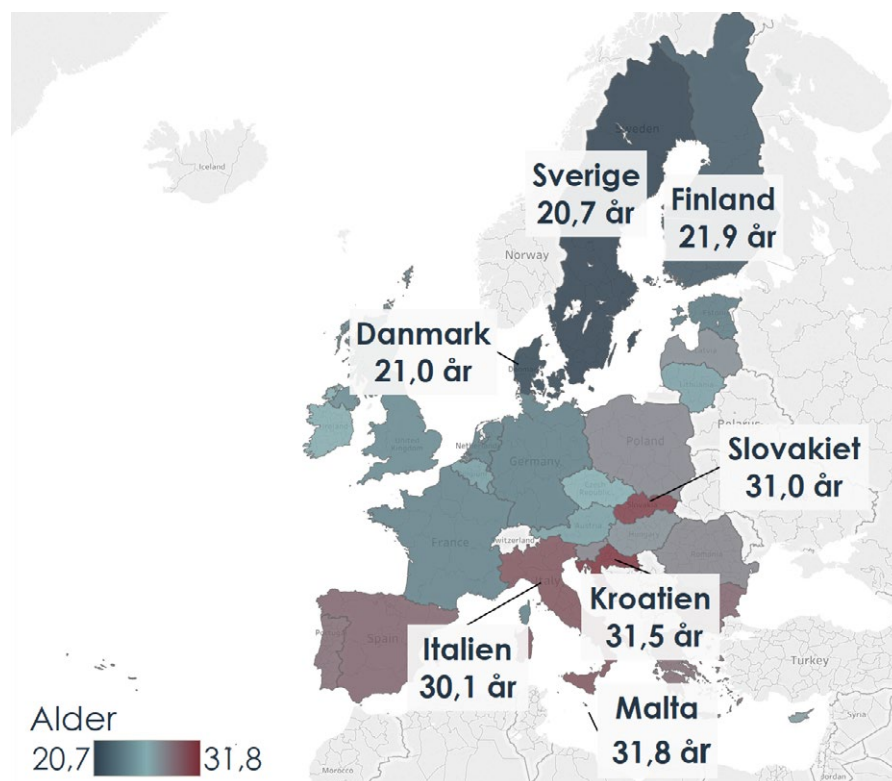
hurtigt trop. Omvendt er billedet i de syd- og østeuropæiske lande, hvor unge i flere lande i gennemsnit bliver boende hos deres forældre til omkring de 30 år, jf. figur 3.4. De store forskelle på europæisk plan bunder bl.a.

i, at unge i Norden har bedre muligheder for at finde et billigt sted at bo og få støtte fra det offentlige, fx under studierne. Samtidig er arbejdsløsheden blandt unge

lavere i de nordiske lande, og dermed tjener flere unge en løn, som de kan bruge til at betale huslejen eller boliglånene med.

Figur 3.4 Unge i Norden flytter tidligere hjemmefra end andre unge i EU

Note: Gennemsnitlig alder første gang unge i EU28 flytter hjemmefra.

Kilde: Eurostat.

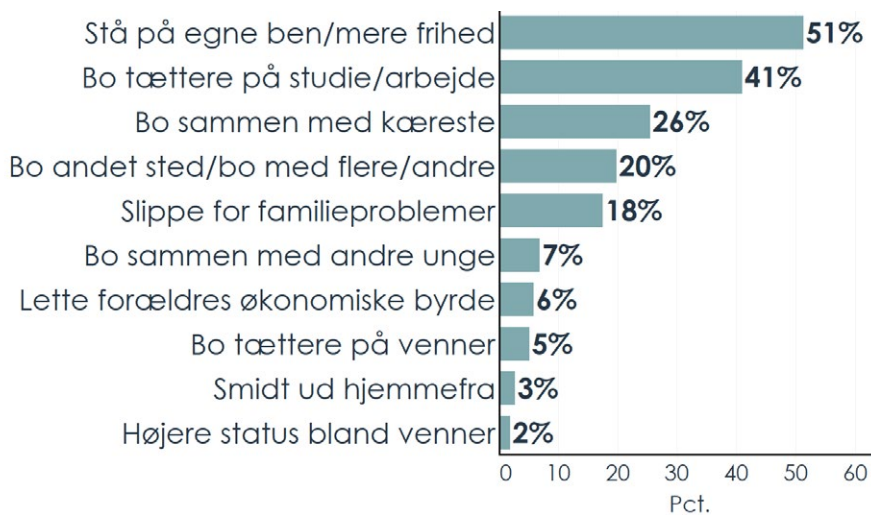

3.2 Ønsket om mere frihed får unge til at flytte hjemmefra

Et ønske om mere frihed vejer tungt hos de danske unge, når de beslutter sig for at flytte ud. Halvdelen af alle unge giver således udtryk for, at de flytter, fordi de ønsker at stå på egne ben, jf. figur 3.5. Herudover flytter en del unge for at komme tættere på deres studie eller arbejdsplads.

Ca. hver fjerde ung flytter hjemmefra, fordi de ønsker at bo sammen med deres partner, og særligt kvinder flytter hjemmefra med det formål. Det at bo med flere og et andet sted ser også ud til at fylde hos unge, når de vælger at flytte hjemmefra. Ligesom en del unge flytter ud for at slippe for familieproblemer i hjemmet.

Figur 3.5 Primære årsager til unge flytter hjemmefra

Note: I spørgeskemaet har det været muligt at angive flere svar, og procentandele summer derfor ikke til 100 pct.

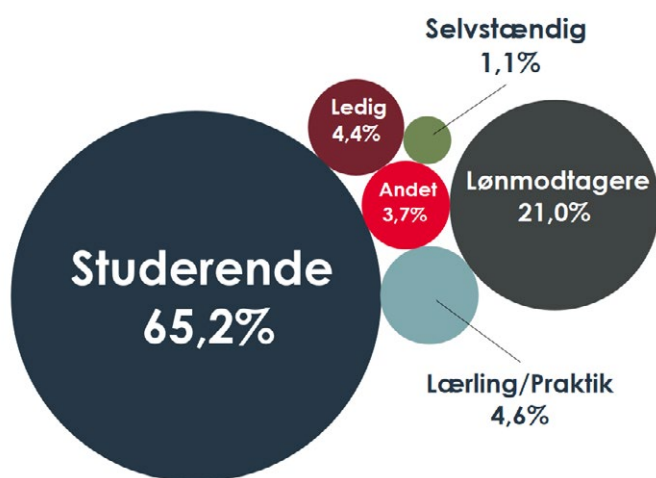
Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

Studietiden er der, hvor flest unge flytter hjemmefra første gang. To ud tre unge er således i gang med at studere, når de flytter ud fra deres forældre, jf. figur 3.6. Velfærdssamfundet med betalt uddannelse og SU

under uddannelse bidrager i særlig grad til, at unge har råd til og mulighed for at flytte hjemmefra allerede, mens de studerer.

Figur 3.6 Unge flytter mens de studerer

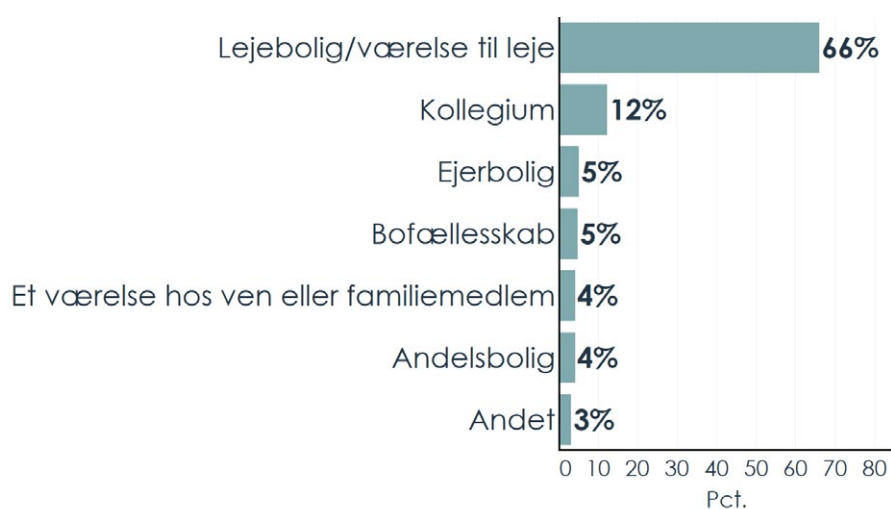
Note: Unges primære beskæftigelse da de flyttede hjemmefra første gang.

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

Unge flytter tidligt og er ofte studerende, når det sker, og har af denne grund ikke meget indkomst til at finansiere deres første boligkøb. Blandt andet derfor er den første boligform som oftest også til leje, jf. figur 3.7. Kollegieværelserne er også efterspurgte og en god mulighed for at bo billigt under studierne. Samtidig ønsker mange unge at bo sammen med andre unge, og det sociale liv

kan derfor også spille ind, når de unge beslutter at flytte ind på et kollegium. En andelsbolig kan være et billigere alternativ til ejerboligen – dog er andelsboliger i særlig grad koncentreret omkring København og derfor ikke et oplagt første boligvalg for mange unge rundt omkring i landet.

Figur 3.7 Første bolig er ofte en lejebolig

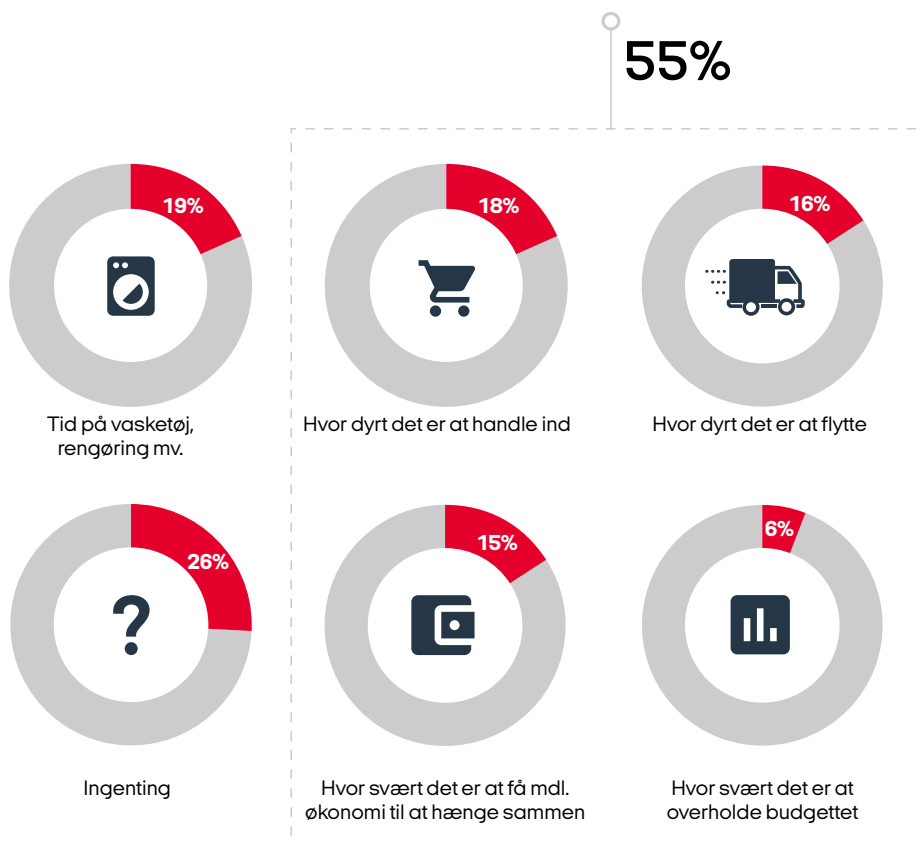
Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

3.3 Vasketøj og udgifter overrasker

Der er både praktiske og økonomiske udfordringer ved at flytte hjemmefra, og det kommer bag på de unge. En stor gruppe unge bliver overrasket over, hvor meget tid de skal bruge på praktiske gøremål som at vaske tøj og gøre rent, og også udgifterne ved at flytte og bo på egen hånd overrasker de unge, jf. figur 3.8. Forskellige former for økonomiske udfordringer forbundet med

selve flytningen eller tiden bagefter har været det mest overraskende for over halvdelen [55 %] af alle unge, der er flyttet hjemmefra. Det kan være en god idé at tale med sine forældre og venner om, hvad det indebærer at bo på egen hånd, så man er bedre forberedt på, hvad der venter forude, så oplevelsen af at flytte hjemmefra ikke bliver dårlig.

Figur 3.8 De største overraskelser ved at flytte hjemmefra

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

4.

4. Flytteøkonomien

Første gang unge flytter hjemmefra er som oftest første gang, de oplever at skulle administrere deres privatøkonomi, lægge budget, betale udgifter og få indkomsten til at række til hele måneden. Det kan være en svær disciplin og kræver en god finansiell forståelse. For at sikre en god overgang ind i livet som udeboende er det

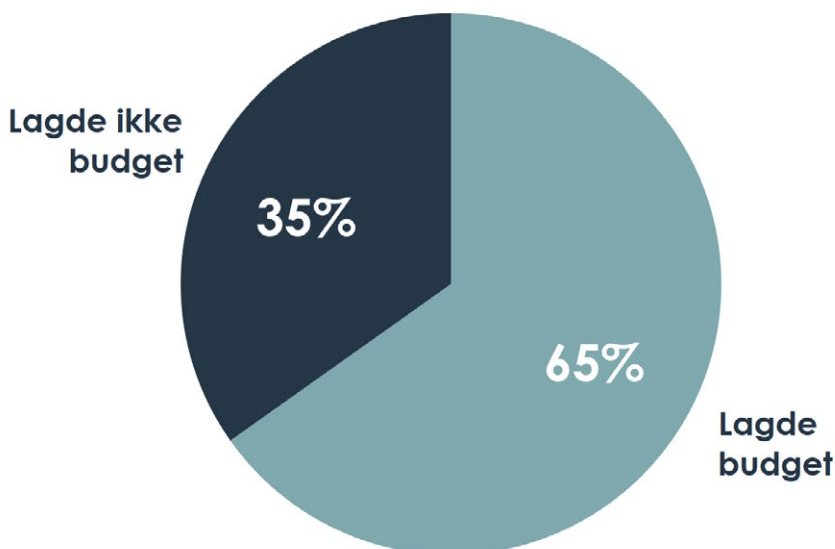
afgørende, at unge er forberedte på de udgifter, der venter, og forstår værdien af at udskyde deres forbrug og at lægge penge til side til de overraskelser, der måtte opstå. Det handler ikke kun om forudgående læring, men også om, at de unge ikke står alene med deres økonomiske beslutninger.

4.1 Budgettet og de uforudsete udgifter

Hver tredje ung i alderen mellem 18 og 30 år har ikke lagt et budget for deres indtægter og udgifter i forbindelse med, at de flytter hjemmefra, jf. figur 4.1 Der er mange udgifter ved at flytte hjemmefra, og det kan være svært at bevare et overblik. Samtidig kan der dukke nye udgifter op, som man ikke havde overvejet på forhånd. Det er derfor en rigtig god idé at lægge et budget allerede

de, når overvejelserne om at flytte melder sig. Budgettet kan være med til at give overblik over, om der er råd til at flytte ud, og hvilke muligheder der er for bolig m.m. Samtidig er det vigtigt løbende at tjekke op på, om budgettet holder – også efter man er flyttet – eller om der er udgifter, man har overset.

Figur 4.1 Hver tredje lægger ikke et budget, når de flytter hjemmefra

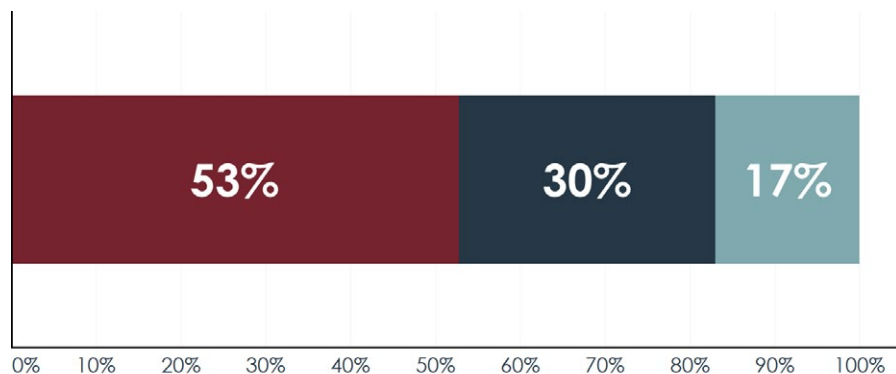

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger på data fra A&B Analyse.

Det kan være en svær øvelse at lægge et budget, og særligt et realistisk et. Mange unge er for optimistiske omkring deres udgifter. Knap hver tredje af de unge, der har lagt et budget, når de flytter hjemmefra, oplever således, at det bliver dyrere end, hvad de har regnet med i budgettet, jf. figur 4.2. Dermed mangler unge altså

en forståelse for, hvad det koster at flytte, bo og leve på egen hånd. Hvis de unge skal undgå at få betalingsproblemer, har de brug for overblik over størrelsen af deres faste udgifter, så disse kan prioriteres først.

Figur 4.2 Hver tredje ung er for optimistisk i budgettet

- Det blev billigere end jeg havde forventet i budgettet
- Det blev dyrere end jeg havde forventet i budgettet
- Mine udgifter og indtægter stemte overens

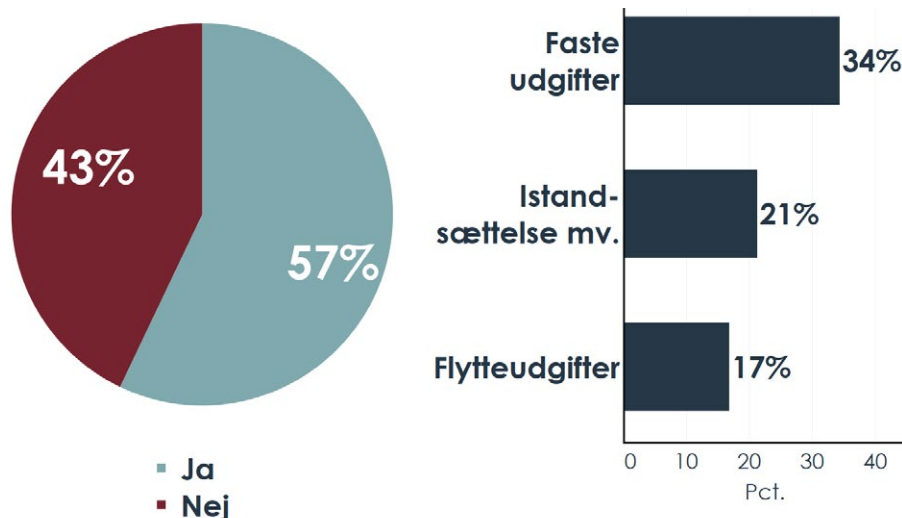
Note: Svarfordelingen til spørgsmålet: "Formåede du indenfor det første år efter du flyttede hjemmefra at overholde budgettet?" Fordeelingen er kun baseret på de unge, som lagde et budget for indtægter og udgifter.

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

Et flertal af unge bliver da også overrasket over udgifter i forbindelse med, at de flytter hjemmefra. Tre ud af fem unge har således oplevet uforudsete udgifter i den første tid hjemmefra, jf. figur 4.3. Særligt de faste udgifter kommer bag på de unge, og hos hver tredje ung dukker der en regning op, som de ikke havde ventet. At det er dyrt at sætte boligen i stand eller generelt at flytte, overrasker også flere unge. Det er ikke altid nemt at danne

sig et overblik over, hvad det koster at flytte, og hvor meget der skal gøres klar i den bolig, man skal flytte ind i – og derfor er det vigtigt at have ekstra plads i budgettet til netop sådanne uforudsete udgifter. Ligesom det er vigtigt at have forståelse for, hvad der er råd til her og nu, og hvad der skal spares op til.

Figur 4.3 Tre ud af fem unge oplever uforudsete udgifter

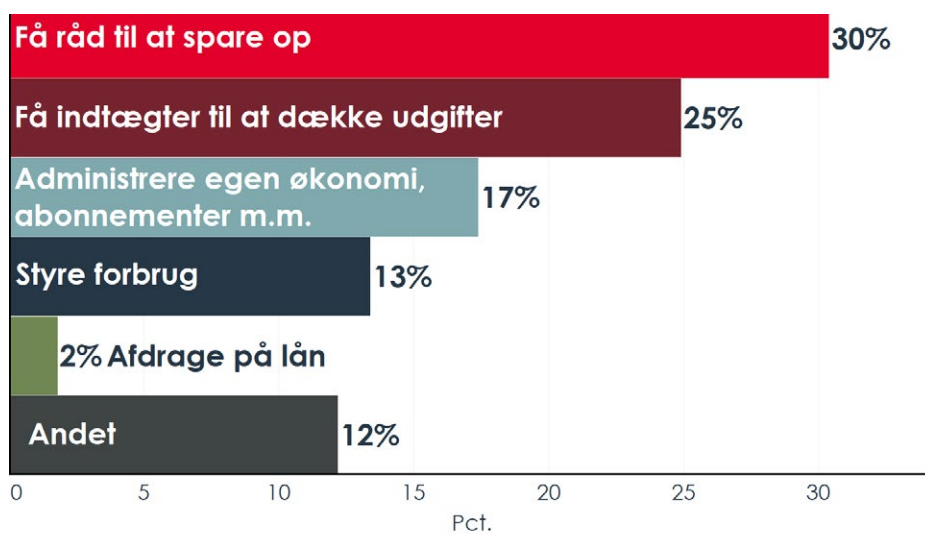
Note: Svarfordelingen til spørgsmålet: "Oplevede du uforudsete udgifter i forhold til at flytte hjemmefra og hvilke?"

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

Det kan være svært at finde luft i budgettet til at spare op, når indtægterne er få, og udgifterne er mange. Den største økonomiske begrænsning, unge oplever ved at flytte hjemmefra, er derfor også at sætte penge til side, og det er problematisk. Det kan være dyrt ikke at spare op. Det sætter de unge i en sårbar situation, hvor det bliver vanskeligt at håndtere de uventede udgifter. Samtidig begrænser det handlemulighederne i tider, hvor de

skal anskaffe sig større ting. At få indkomsten til at række til de månedlige udgifter oplever flere unge også som en stor begrænsning. I de tilfælde kan det være fornuftigt at danne sig et overblik over sine udgifter og overveje, om alle køb er lige nødvendige. I det hele taget kan et overblik over de månedlige indtægter og udgifter gøre det nemmere at håndtere privatøkonomien.

Figur 4.4 De største økonomiske udfordringer unge oplever ved at flytte hjemmefra

Note: Svarfordelingen til spørgsmålet: "Hvad fandt du mest økonomisk udfordrende ved at flytte hjemmefra i forhold til din privatøkonomi?"

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

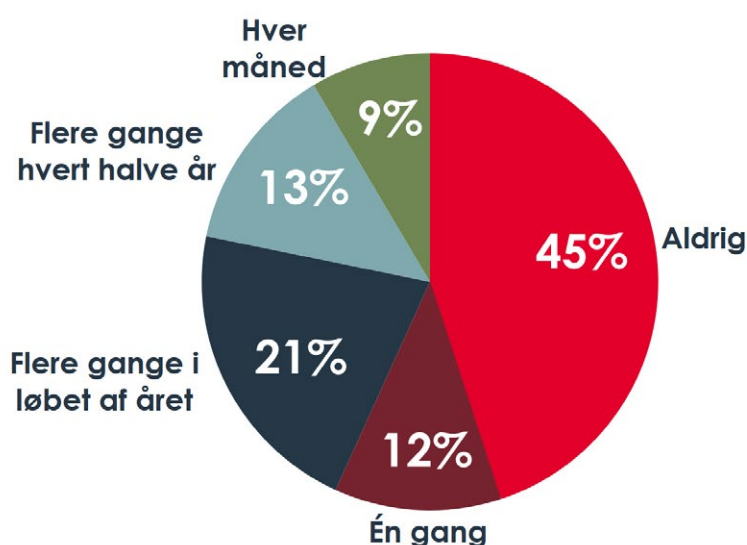

4.2 Indkomsten rækker ikke altid

Hver tiende af de unge løber hver måned tør for penge, og næsten halvdelen af alle unge har prøvet det mindst én gang i løbet af det første år, efter de er flyttet hjemmefra, jf. figur 4.5. Det er ofte mindre beløb på under 1.000

kr., unge mangler, jf. figur 4.6. I sig selv måske ikke så slemt, men det vil blive et problem, hvis det udvikler sig til et mønster, og regningen vokser sig større, og større og økonomien kommer ud af kontrol.

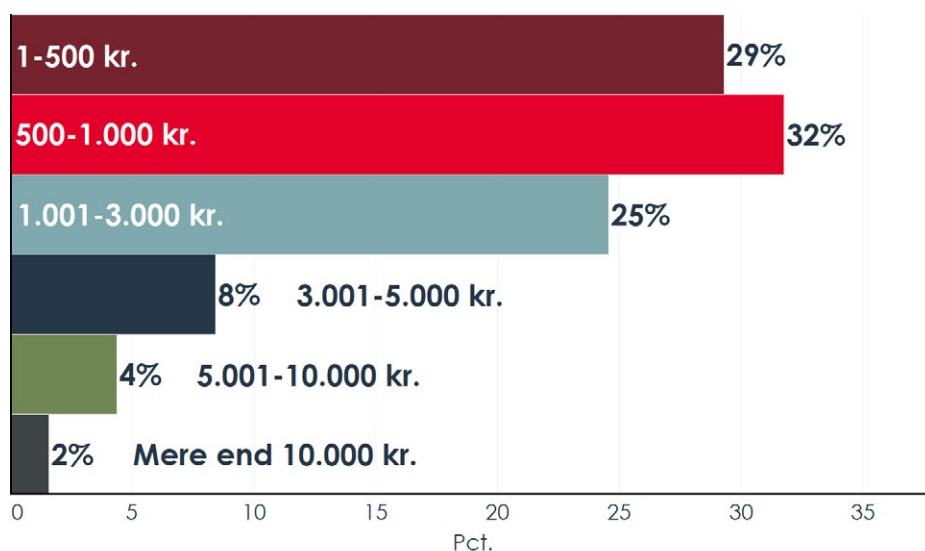
Figur 4.5 Hver tiende ung oplever hver måned, at indkomsten ikke rækker

Note: Svarfordelingen til spørgsmålet: "Indenfor det første år efter du flyttede hjemmefra, hvor ofte oplevede du, at din indkomst ikke har kunnet dække dine leveomkostninger?"

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

Figur 4.6 Det er ofte mindre beløb unge mangler

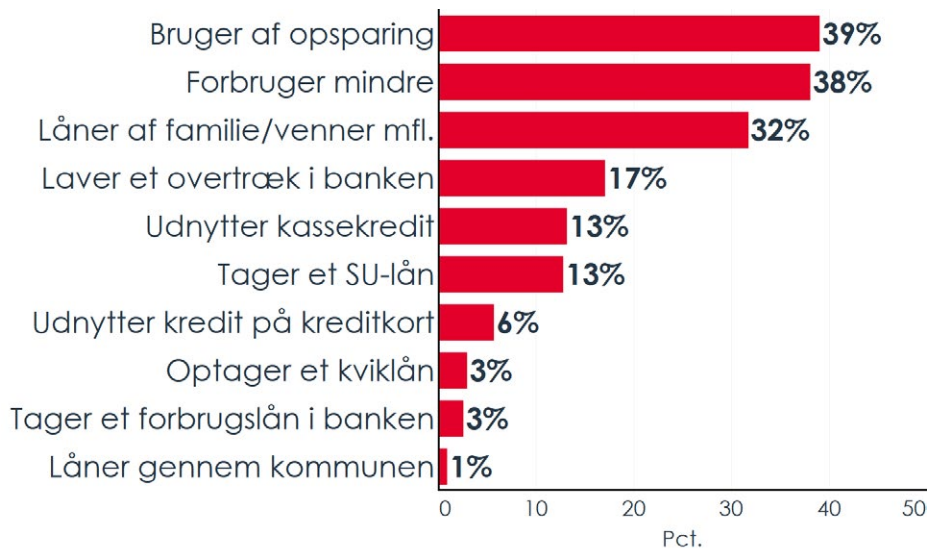

Note: Svarfordelingen til spørgsmålet: "Indenfor det første år efter du flyttede hjemmefra, hvor stort et beløb har du typisk manglet for at få din indkomst til at dække dine leveomkostninger?"

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

Rækker indkomsten ikke måneden ud, agerer de fleste unge ved at tære på deres opsparing eller justerer deres forbrug. Særligt når det er mindre beløb, der mangler. Lån af familie og venner er også almindelige.

Men hver sjette af de unge, som har oplevet, at indkomsten ikke rækker, har været nødt til at tage et overtræk i banken, jf. figur 4.7.

Figur 4.7 Hvad gør unge, når pengene slipper op

Note: I spørgeskemaet har det været muligt at angive flere svar, og procentandele summer derfor ikke til 100 pct. Andelene er beregnet ift. det samlede antal af unge, som har oplevet at løbe tør for penge sidst på måneden, N=538 personer.

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

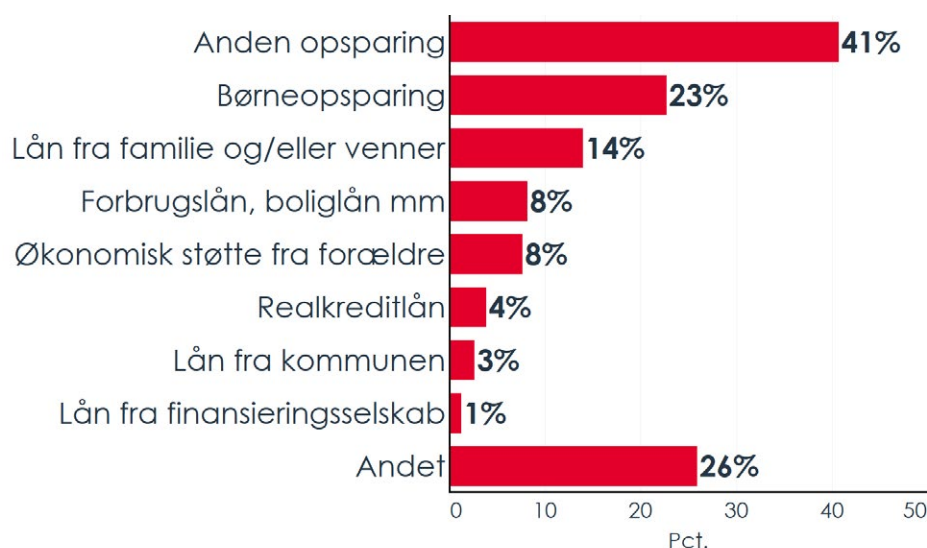

4.3 Opsparing gør en forskel

Det er dyrt at flytte hjemmefra og etablere sig. Der er bl.a. udgifter til depositum, istandsættelse og møbler. Når unge flytter hjemmefra, bruger de i høj grad opsparingen til disse udgifter. To ud af fem bruger anden opsparing, mens hver fjerde ung bruger deres børneopsparing, jf. figur 4.8. Det er også ret almindeligt at

låne fra familie og venner. En opsparing hjælper unge til en nemmere overgang og giver en bedre start på en selvstændig økonomi. Pengene kan også hjælpe til at betale de løbende udgifter. To ud af tre unge har trukket på opsparingen eller arv til dette, jf. figur 4.9.

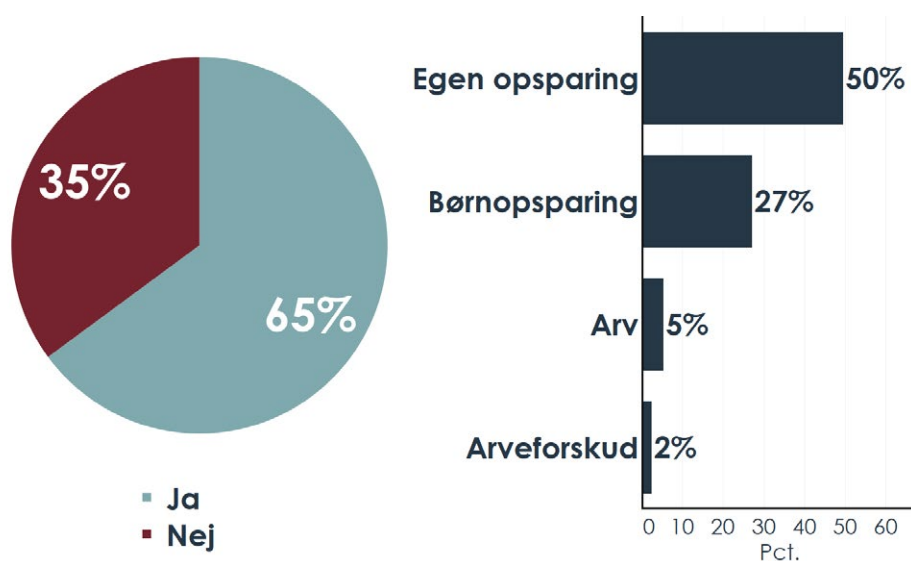
Figur 4.8 Unge bruger opsparingen til at betale flytning

Note: I spørgeskemaet har det været muligt at angive flere svar, og procentandele summer derfor ikke til 100 pct.

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

Figur 4.9 To ud af tre unge trækker på opsparing eller arv til de løbende udgifter

Note: Svarfordelingen til spørgsmålet: "Har du i forbindelse med de højere udgifter ved ikke at bo hjemme kunnet trække på opsparede midler eller arv?"

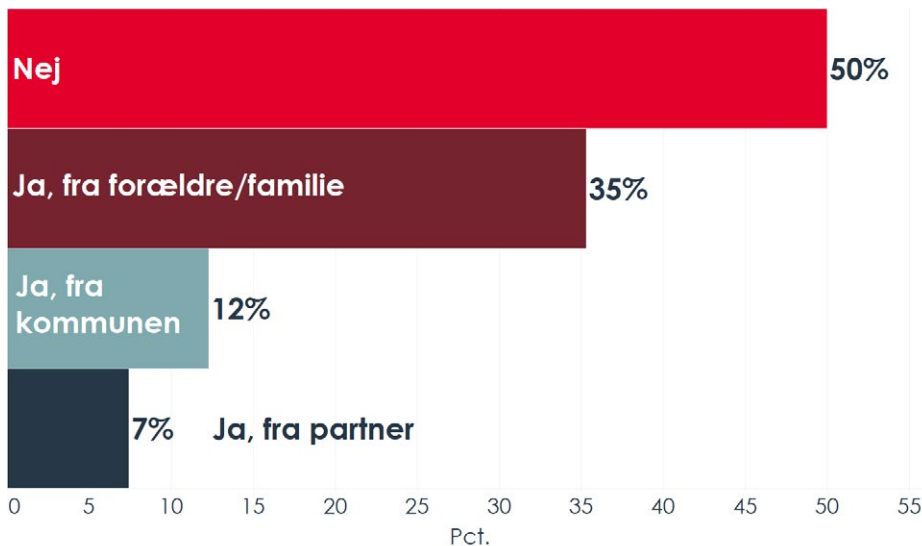
Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

4.4 Forældre giver økonomisk støtte

Forældre spiller en central rolle, også efter de unge er flyttet hjemmefra. Halvdelen af alle 18-30-årige får økonomisk støtte til de løbende udgifter. Hver tredje modtager hjælp fra deres forældre, hver tiende fra kommunen og en mindre andel fra deres partner, jf. figur 4.10. Det er godt, at forældrene kan støtte de unge, hvis de har økonomiske vanskeligheder. Men det er også afgørende, at unge lærer at klare deres egen økonomi og ikke bliver

for afhængige af denne økonomiske støtte. Med løbende økonomisk hjælp risikerer de unge at få et urealistisk billede af, hvad det i virkeligheden koster at leve, og kan komme til at sætte deres levestandard for højt i forhold til deres reelle indkomst. En anden risiko kan være, at de unge ikke lærer værdien af at kunne udsætte deres behov, til økonomien tillader det.

Figur 4.10 Hver tredje unge får økonomisk støtte til de faste udgifter fra deres forældre

Note: I spørgeskemaet har det været muligt at angive flere svar, og procentandele summer derfor ikke til 100 pct.

Kilde: Finans Danmarks og Forbrugerrådet Tænks beregninger pba. af data fra A&B Analyse.

4.5 Opsamling

Opsamlende viser analysen, at økonomien udfordrer en stor del af danske unge, når de flytter hjemmefra. To ud af tre lægger et budget i forbindelse med flytningen, men en tredjedel af disse kan ikke holde det. Mange unge har ikke overblik over deres økonomi og afstemt udgifter med indkomst og formue det første år, efter de er flyttet hjemmefra. Og mange unge er afhængige af økonomisk støtte fra deres forældre. Børneopsparing og anden opsparing bruges både til at dække flytteudgifterne og de efterfølgende løbende udgifter. Samtidig

er det ofte svært for de unge at få råd til at spare yderligere op, efter de er flyttet hjemmefra. Det er problematisk på længere sigt, når reserveerne er drænet, for ungdomslivet er ofte præget af gentagne flytninger efter uddannelse, arbejde osv. Det er svært at stå på egne ben økonomisk. Denne analyse understreger behovet for, at unge drøfter deres økonomiske beslutninger og får rådgivning fra venner, familie og fagpersoner både før, under og efter flytningen.

Finans Danmark
Amaliegade 7
1256 København K
Telefon 3370 1000
www.finansdanmark.dk